

Seçim Hukuku ve Demokrasi¹

Electoral law and democracy

Doktorant Cüneyt Telsaç

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4133-4846- cuneyttelsac@gmail.com

ÖZET

Seçim hukuku ve demokrasi arasındaki bağlantı oldukça güçlüdür çünkü seçimler, demokrasinin temel özelliklerinden biridir. Demokrasilerde, belirli aralıklarla serbest ve adil seçimler düzenlenmesi beklenir ve seçimlerin sonuçları, halkın iradesinin yansımasıdır. Seçimler, halkın temsilcilerini seçmesine izin verir ve seçim hukuku, bu seçimlerin yapılması, sonuçlarının tespiti ve itiraz yollarının belirlenmesinde kullanılan kurallar ve yöntemlerin bütünüdür. Seçimlerin adil ve serbest yapılması, demokratik bir toplumun işleyişi için hayati önem taşır. Seçim hukuku, seçimlerin adil ve şeffaf bir şekilde yürütülmesini ve herkesin eşit bir şekilde oy kullanabilmesini sağlamaya çalışır. Seçimlerin düzenlenmesinin dışında; adayların seçim kampanyaları, seçmen kaydı, oy verme yöntemleri ve sonuçların gözden geçirilmesi gibi konuları da kapsar. Tüm bu faktörler, demokrasinin temel prensiplerinden olan katılımçılık, hesap verebilirlik ve şeffaflıkla bağlantılıdır. Seçim hukuku ve demokrasi arasındaki bağlantı, seçimlerin demokrasinin temel özelliklerinden biri olduğu ve bu seçimlerin adil, şeffaf ve serbest bir şekilde yürütülmesinin, demokrasinin sağlıklı işleyişi için hayati önem taşıdığı gerçeğidir. Bu makale geniş literatür taraması, gözlem ve beyin fırtınası yöntemlerini kullanarak; seçim hukuku ilkelerinin demokrasi ile olan yakın ilişkisinin detaylı bir değerlendirilmesini yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seçim hukuku, Demokrasi, Katılım, Meşruiyet, Tarafsızlık.

¹ Makale Geliş Tarihi :19.06.2024
Revizyon Tarihi :15.08.2024
Kabul Tarihi :25.08.2024

ABSTRACT

The connection between electoral law and democracy is quite strong because elections are one of the fundamental features of democracy. In democracies, free and fair elections are expected to be held at regular intervals, and the results of the elections are a reflection of the will of the people. Elections allow the people to choose their representatives, and election law is the set of rules and methods used in holding these elections, determining their results and determining the means of objection. Fair and free elections are vital for the functioning of a democratic society. Electoral law tries to ensure that elections are conducted fairly and transparently and that everyone can vote equally. Apart from organizing elections; it also includes topics such as candidates' election campaigns, voter registration, voting methods and review of results. All these factors are linked to participation, accountability and transparency, which are the basic principles of democracy. The connection between electoral law and democracy is that elections are one of the fundamental features of democracy and that the fair, transparent and free conduct of these elections is vital for the healthy functioning of democracy. This article uses extensive literature review, observation and brainstorming methods, it makes a detailed evaluation of the close relationship between election law principles and democracy.

Key Words: Electoral law, Democracy, Participation, Legitimacy, Impartiality.

1. GİRİŞ

Oldukça klasik bir konu olarak görölen seçim hukuku, gerçek yaşamda toplumların kaderlerinin belirlendiği en önemli yasal düzenlemelerden biridir. Seçimler tarih boyunca sayısız kitlelerin kaderini şekillendiren yaşamsal bir faaliyet olmuştur. Seçim hukuku ve demokrasi arasındaki bağlantı, demokratik bir toplumun modern bir şekilde işleyişini sağlamak için oldukça önemlidir. Seçimler demokrasinin en önemli özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Zira seçimler, belirli aralıklarla yapılır ve bu sayede halkın temsilcilerinin seçilmesi ve halkın iradesinin yönetime yansınası sağlanır.

Demokrasinin temel özelliklerinden biri olan katılımcılık, seçimlerin adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasına bağlıdır. Seçim hukuku; seçimlerin yapılışı, seçim kampanyaları, oy verme süreci ve sonuçların gözden geçirilmesi gibi birçok konuyu kapsar. Demokratik bir düzlemde tüm bunlar, seçimlerin adil ve serbest bir şekilde yapılabilmesi için belirlenen kurallar ve yöntemlerdir. Seçim hukukunun bir diğer önemli özelliği, seçimlerin sonuçlarının şeffaf bir şekilde ilan edilmesidir. Seçim sonuçlarının güvenilirliği, demokratik sürecin sağlıklı işleyişi için son derece önemlidir. Seçim hukuku, oy verme, sayım ve kayıt süreçlerinde belirli yöntemleri belirlemek için tasarlanmıştır. Bu yöntemler, herkesin eşit bir şekilde oy kullanabilmesini ve oy sonuçlarının doğru bir şekilde hesaplanabilmesini temin ederek hak eden tarafın meşru ve demokratik kazançlarını muhafaza eder. Seçim hukuku ve demokrasi arasındaki bağlantı, seçimlerin demokrasinin temel özelliklerinden biri olduğu ve seçimlerin adil, şeffaf ve serbest bir şekilde yapılması için belirlenen kurallar ve yöntemlerin demokratik ilkeler ışığında yapılabilmesidir. Seçimlerin düzenlenmesi, seçmenlerin ve adayların katılımcılığı ve seçim sonuçlarının şeffaf biçimde açıklanması, demokrasinin temel ilkeleri olan katılımcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık ile doğrudan bağlantılıdır. Seçim hukuku, bu ilkeleri korumak için gerekli olan düzenlemeleri ve kontrolleri sağlayarak, demokratik bir toplumun işleyişini güvence altına almaktadır. Öte yandan demokrasi, seçim hukukunun daha katılımcı ve şeffaf olmasına ortam hazırlamaktadır. Birbiriyle iç içe olan bu hayati kavramlar, toplumsal

farkındalık oluşturmak açısından önemlidir. Makale bu önem doğrultusunda, seçim hukuku ilkelerinin demokrasi ile olan yakın ilişkisini detaylı bir şekilde incelemektedir.

2. DEMOKRASİ

Demokrasi, günümüz dünyasında en yaygın ve kabul gören yönetim sistemlerinden biridir. Kelime anlamı olarak, demokrasi “halkın yönetimi” anlamına gelmekte ve iktidarın kaynağının halk olduğu bir yönetim şekline işaret etmektedir². Demokrasinin temelinde, insanların eşit haklara sahip olduğu, özgürce düşüncelerini ifade edebildiği, seçimlerle iktidara gelenlerin halkın çıkarlarını gözettiği bir sistem yer alır³. Tarih boyunca pek çok toplumda farklı yönetim sistemleri denenmiştir. Günümüz dünyası açısından en yaygın olanları arasında demokrasi, diktatörlük, monarşi ve otoriter rejimler yer almaktadır. Demokrasi, yönetimde halkın rolüne değer verir ve kararların alınmasında halkın katılımını önemser⁴. Bu nedenle birçok insan için demokrasi, özgürlüklerin ve hakların garanti altına alındığı, eşitlik ve adaletin sağlandığı bir yönetim biçimi olarak kabul edilir⁵. Demokrasinin temel özellikleri arasında, seçimlerle işbaşına gelen yöneticilerin halka hesap vermesi, hukukun üstünlüğüne saygı duyulması, halkın özgürce düşüncelerini ifade etmesi ve bir araya gelip örgütlenmesi gibi unsurlar yer alır⁶. Demokratik sistemlerde, vatandaşlar temel hak ve özgürlüklerine saygı duyulmasını beklerler ve herkesin yasaların önünde eşit olduğuna inanırlar⁷.

² Graeme Duncan ve Steven Lukes, “The New Democracy”, *Political Studies*, Cilt 11, Sayı 2, 1963, s. 156-177; Philippe C. Schmitter ve Terry L. Karl, “What Democracy is... and is not”, *Journal of Democracy*, Cilt 2, Sayı 3, 1991, s. 75-88; Joseph Schumpeter, *Capitalism, Socialism, and Democracy*, New York, Harper, 1950

³ Leonardo Morlino, “What is a ‘Good’ Democracy?”, *Democratization*, Cilt 11, Sayı 5, 2004, s. 10-32; Svante Ersson ve Jan Erik Lane, *Democracy: A Comparative Approach*, Routledge, 2013.

⁴ Robert A. Dahl, *Democracy and Its Critics*. Yale University Press, 2008; Carole Pateman, *Participation and Democratic Theory*, Cambridge University Press, 1970.

⁵ Gerardo L. Munck, “What is Democracy? A Reconceptualization Of The Quality Democracy”, *Democratization*, Cilt 23, Sayı 1, 2016, s. 1-26.

⁶ Deana E. Neubauer, “Some Conditions of Democracy”, *American Political Science Review*, Cilt 61, Sayı 4, 1967, s. 1002-1009.

⁷ Alf Ross, *Why Democracy*. Harvard University Press, 1952.

Demokratik sistemlerde, kararların alınmasında halkın katılımı ve temsil edilmesi söz konusudur. Bu nedenle seçimler, demokrasinin en temel öğelerinden biridir⁸. Seçimler sırasında halk, oy kullanarak kendi temsilcilerini belirlerler ve bu temsilciler, halkın çıkarlarını korumak ve yönetmek için çalışırlar⁹. Ayrıca demokrasilerde, farklı siyasi partilerin varlığına ve rekabetine izin verilir. Böylece, halk farklı siyasi görüşleri dinleyerek, kendileri için en iyi olanı seçebilirler. Demokrasi, yapısından kaynaklı olarak bazı zorluklarla da karşı karşıya kalabilir. Örneğin, halkın iradesinin tam anlamıyla yansıtılmadığı durumlar, yolsuzluk, siyasi güç mücadeleleri ve halkın eğitimsizliği gibi sorunlar, demokrasilerin işleyişini olumsuz yönde etkileyebilir. Ancak bu tür zorluklara rağmen, demokrasi halkın çıkarlarına en uygun yönetim şeklidir ve çoğunlukla insana ve özgürlüklere saygı duyan ülkelerde uygulamada başarılı sonuçlar yaratmıştır.

Demokrasi halkın temsil edildiği, özgürce düşüncelerin ifade edildiği, seçimlerle işbaşına gelen yöneticilerin etik değerlere saygı duydukları, hukukun üstünlüğüne inandıkları bir yönetim şeklidir¹⁰. Bu nedenle, demokrasi, insanların haklarının korunması ve özgürce düşüncelerini ifade edebilmeleri için gerekli olan ortamı sağlar. Ayrıca, demokrasilerde hükümetlerin faaliyetleri daha fazla denetlenebilir ve hesap verebilir olurlar, bu da halkın güvenliği ve temel ihtiyaçlarının daha iyi karşılanmasına yardımcı olur¹¹. Demokrasinin önemi, dünya genelinde kabul gören bir olamazsa olmaz haline gelmiştir. Birçok ülke, demokratik yönetim sistemlerini benimsemişlerdir ve bu sistemler; halkın katılımı, düşüncelerin özgürce ifade edilmesi, yasalarda eşitliğin sağlanması gibi önemli unsurları içermektedir¹².

⁸ Pateman, *op. cit.*; Shcharansky, Natan ve Dermer, Ron, *The Case For Democracy*, Public Affairs, 2004.

⁹ Yascha Mounk, *The People vs. Democracy: Why Our Freedom Is In Danger And How To Save It*, Harvard University Press, 2018; Nancy, Jean L., *The Truth of Democracy*, Fordham Univ. Press, 2010.

¹⁰ Jürgen Habermas, *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*, Translated by William Rehg. Cambridge, Mass., MIT Press, 1996; John R. Hibbing ve Elizabeth Theiss-Morse, *Stealth Democracy: Americans' Beliefs About How Government Should Work*, Cambridge University Press, 2002; Rogers Smith, *Civic Ideals*, New Haven: Yale University Press, 1997

¹¹ Ian Shapiro, *The State of Democratic Theory*, Princeton, Princeton University Press, 2003; Bruce Bueno de Mesquita ve George W. Downs, "Development and Democracy", *Foreign Affairs*, Cilt 84, Sayı 5, 2005, s. 77-86.

¹² Larry Diamond ve Leonardo Morlino, "The Quality Of Democracy: An Overview", *Journal of Democracy*, Cilt 15, Sayı 4, 2004, s. 20-31; David Stasavage, *The Decline and Rise of Democracy*, Princeton: Princeton University Press, 2020.

Ancak, demokrasilerin işleyişi için halkın bilinçli olarak yönetim ve karar mekanizmalarına katılımı büyük önem taşır. Eğitimli, bilinçli, düşüncelerini özgürce ifade edebilen insanların varlığı, demokrasinin doğru ve sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlar. Sonuç olarak, demokrasi dünya genelinde kabul gören ve halkın haklarını koruyan, temsilciler vasıtasıyla yönetimi sağlayan, halkın katılımı ve siyasi rekabetçiliğe izin veren bir sistemdir. Demokrasiler, bazı zorluklarla karşılaşabilir ancak, insana saygı, özgürlükler ve hukukun üstünlüğüne dayanan değerleri sayesinde insanlar için güvenli bir yaşam ortamı sağlar¹³.

3. SEÇİM HUKUKU

Seçim hukuku, seçimlerin yapılması, sonuçlarının tespiti ve itiraz yollarının belirlenmesinde kullanılan kuralların ve yöntemlerin bütünüdür¹⁴. Seçim hukuku genellikle bir ülkenin yasama organında yasalaşmış kanunlar, yargı kararları ve seçim kurulları tarafından belirlenmiş yönetmelikler ve prosedürlerden oluşur. Seçim hukuku, seçimlerin adil, şeffaf ve serbest bir şekilde yapılabilmesini ve sonuçlarının doğru bir şekilde hesaplanmasını sağlar¹⁵.

Seçimlerin düzenlenmesi, seçmenlerin ve adayların katılımı ve seçim sonuçlarının şeffaf biçimde açıklanması, seçim hukukunun temel ilkeleri arasında yer alır. Bu ilkelere uyan bir seçim hukuku, demokrasinin işleyişini sağlar¹⁶. Seçimlerde eşitlik, tarafsızlık, adil yargılanma hakkı, özgürce oy kullanabilme hakkı, oy sayımının doğru

¹³ Benjamin Barber, *Strong Democracy*, Berkeley, University of California Press, 1984; Cornelius Castoriadis, "Democracy As Procedure And Democracy As Regime", *Constellations*, Cilt 4, Sayı 1, 1997, s. 1-18; Iris M. Young, *Inclusion and Democracy*. Oxford: Oxford University Press, 2000.

¹⁴ James A. Gardner, "Election Law and Democratic Theory". *University at Buffalo School of Law Legal Studies Research Paper No. 2022-001*, 2022.

¹⁵ Richard Briffault, "Election Law Localism and Democracy", *NCL Rev.*, Cilt 100, s. 1421-1468; G. Bingham Powell Jr ve Georg S.Vanberg, "Election Laws, Disproportionality And Median Correspondence: Implications For Two Visions Of Democracy", *British Journal of Political Science*, Cilt 30, Sayı 3, 2020, s. 383-411.

¹⁶ Burt Neuborne, "Making the Law Safe for Democracy: A Review of the Law of Democracy Etc", *Michigan Law Review*, Cilt 97, Sayı 6, 1998, s. 1578-1595; Michael S. Kang, *To Here from Theory in Election Law*, Princeton University Press, 2008.

bir şekilde yapılması ve sonuçların şeffaf bir şekilde açıklanması da seçim hukukunun önemli ilkelerindedir¹⁷.

Seçim hukuku, seçimlerin düzenlenmesinden sonuçlarının açıklanmasına kadar birçok konuyu kapsar. Seçim hukukunun konuları arasında seçmen kaydı, adayların kaydı, oy verme, oy sayımı ve sonuçların resmi olarak açıklanması gibi konular yer alır. Seçmen kaydı, seçmenlerin kim olduğunu belirlemek için kullanılan bir süreçtir¹⁸. Kayıtların doğru bir şekilde yapılması, seçimlerin daha adil ve doğru bir şekilde yapılmasını sağlar. Adayların kaydı, seçimlere katılmak isteyen adayların belirli koşulları karşılaması ve kaydedilmesi sürecidir. Bu aşamada adaylar, seçime katılmak için gerekli olan belgeleri sunarlar ve adaylık başvuruları genellikle belirli bir süre öncesinde yapılır. Oy verme, seçmenlerin oy kullanmak için sandık başına gitmelerini veya posta yoluyla oylarını vermesini içeren bir süreçtir. Bu süreçte, seçmenlerin oylarının doğru bir şekilde sayılabilmesi için belirli kurallar ve yönergeler vardır. Bunlar arasında oy pusulalarının nasıl kullanılacağı, kimlerin oy kullanabileceği ve nasıl sayılabileceği yer alır. Oy sayımı, seçimlerin sonuçlarını belirlemek için kullanılan bir süreçtir. Seçimlerden sonra, oy pusulaları, oyların sayımı için belirlenmiş kurullar tarafından sayılır. Bu süreçte, kesin sonuçları belirlemek için farklı kurallar ve prosedürler uygulanır. Sonuçları resmi olarak açıklamak, seçim sonuçlarının nihai şekilde açıklanmasıdır. Bu süreçte, çeşitli seçim kurulları tarafından yapılan resmi açıklamalar, seçmenler ve kamuoyu için sonuçların açıklanması ve doğru bir şekilde kaydedilmesi için belirli bir düzenlemeye tabi tutulur. Seçim hukukunun diğer bir konusu da seçimlerin gerektiği gibi yönetilmesidir. Bu, adaylar ve faaliyetlerindeki bazı sınırlamalar gibi konuları içerir¹⁹.

¹⁷ James A. Gardner ve G. Uriel Charles, *Election Law In The American Political System*, Aspen Publishing, 3. Baskı, 2023; Anand B. Kafaltiya, *Democracy and Election Laws*, Deep and Deep Publications, 2003.

¹⁸ David, Schultz, *Routledge Handbook of Election Law*, Routledge, 2022; Louis, Massicotte, Andre Blais ve Antonie, Yoshinaka, *Establishing The Rules Of The Game: Election Laws In Democracies*, University of Toronto Press, 2004.

¹⁹ Heather K. Gerken, "Lost in the Political Thicket: The Court, Election Law, and the Doctrinal Interregnum", *University of Pennsylvania Law Review*, Cilt 153, 2004, s. 503; G. Bingham, Powell, *Elections as Instruments of Democracy*. New Haven, Yale University Press, 2000; David Schultz, *Election Law And Democratic Theory*, Routledge, 2016; Daniel P. Tokaji, "Leave It to the Lower Courts: On Judicial Intervention in Election Administration", *Ohio State Law Journal*, Cilt 68, 2007, s. 1065-1096.

Seçim hukukunun önemi, demokrasinin temel ilkelerinin uygulanmasına yardımcı olmasıdır. Seçim hukukunun adil, şeffaf ve serbest bir şekilde uygulanması, seçmenlerin oy kullanma haklarını korur ve seçim sonuçlarının doğru bir şekilde belirlenmesini sağlar²⁰. Seçim hukuku, aynı zamanda seçimlerin güvenli, düzenli ve gerekli koşulları karşılayarak yapılmasını sağlayarak seçmen güvenliğini de artırır²¹. Seçimler, bir ülkedeki yönetimin ve yönetime katılanların meşruiyeti için son derece önemlidir. Bu nedenle, seçim hukuku, seçmen güvenliğini ve seçim sonuçlarının doğru bir şekilde belirlenmesini sağlayarak demokrasinin temel ilkelerini destekler²². Seçim hukuku, aşağıdaki hususları kapsar:

Seçim Sistemleri: Seçimlerin nasıl yapılacağına ilişkin yöntemler ve kurallar bütünü örneğin, çoğunluk sistemi, nisbi temsil sistemi gibi.

Seçim Bölgeleri: Seçim bölgelerinin nasıl belirleneceği ve sınırlarının nasıl çizileceği konularını kapsar.

Adaylık: Kimin, nasıl ve hangi şartlar altında seçimlerde aday olabileceği hususlarını düzenler.

Seçim Kampanyaları: Siyasal kampanyaların finansmanı, kampanya süresi, propaganda yöntemleri ve medya kullanımı gibi konuların düzenlenmesini esas alır.

Oylama ve Sayım: Oy verme süreci, oyların sayımı ve sonuçların tespiti gibi konuları düzenler.

Denetim ve Yaptırımlar: Seçimlerin denetimi, seçim suçları ve ihlalleri ile ilgili yaptırım ve uygulamaları kapsar.

²⁰ James A. Gardner, "The Dignity of Voters – A Dissent", *University of Miami Law Review*, Cilt 64, 2010, s.435-463.

²¹ Edward B. Foley, "Due Process, Fair Play, and Excessive Partisanship: A New Principle for Judicial Review of Election Laws", *The University of Chicago Law Review*, Cilt 84, Sayı 2, 2017, s. 655-756; Joshua S. Sellers, "Election Law And White Identity Politics", *Fordham Law Review*, Cilt 87, Sayı 4, 2018, s. 1515-1576.

²² Chambers C. Goodman, "The Devolution of Democratic Citizenship", *Cornell Journal of Law and Public Policy*, Cilt 30, Sayı 4, 2021, s.671-713; Pipa, Norris, Rihard W. Frank ve Ferran M. Coma, *Contentious Elections*, New York, Routledge, 2015.

İtiraz ve Şikâyetler: Seçim sonuçlarına itiraz ve şikâyet yolları gibi konuların hangi mercie yapılacağı ve nasıl değerlendirileceği esaslarını düzenler.

Seçim hukuku, seçimlerin demokratik meşruiyetini sağlamak için kritik bir işlev görür. Bu hukuk dalı, seçmenlerin, adayların ve siyasi partilerin haklarını korurken aynı zamanda yasa dışı müdahaleleri ve hileleri önlemeyi amaçlar.

Sonuç olarak, seçim hukuku demokrasinin işleyişini sağlamaya yardımcı olan önemli bir disiplindir. Adil, şeffaf ve serbest seçimlerin yapılması, seçim sonuçlarının doğru bir şekilde belirlenmesi, seçmen güvenliğinin sağlanması ve demokratik prensiplerin işleyişi için gerekli koşulların yaratılması açısından seçim hukukunun önemi büyüktür²³. Bununla birlikte, seçim hukuku tüm dünyada hukuk sistemleri, seçim teknolojileri ve sosyal düzenlerin farklılıkları nedeniyle farklılıklar gösterebilir. Örneğin, bazı ülkelerde seçimler birkaç gün sürebilirken, diğerlerinde sadece birkaç saat sürebilir. Bazı ülkelerde oy pusulası seçmenler tarafından doldurulurken, diğerlerinde elektronik oylama cihazları kullanılır. Ancak, seçim hukuku, belirli çerçeveler ve prensipler altında, adil, şeffaf ve serbest seçimlerin yapılmasını sağlamak için birçok ülkede benzer kurallar ve prosedürler içermektedir. Sonuç olarak, seçim hukuku, seçimlerin demokratik temelleri için hayati önem taşıyan, adil, şeffaf ve serbest seçimlerin yapılmasını sağlayan bir disiplindir. Seçim hukuku kurallarının uygulanması, demokrasinin işleyişini güvence altına alırken, aynı zamanda seçmen güvenliğini de artırır²⁴.

²³ James A. Gardner, "Election Law As Applied Democratic Theory", *Louis ULJ*, Cilt 56, 2011, s.689-699; Richard Hasen, *The Supreme Court And Election Law: Judging Equality From Baker v. Carr to Bush v. Gore*. NYU Press, 2003.

²⁴ Steven F. Huefner, "Just How Settled Are the Legal Principles that Control Election Disputes?", Cilt 8, Sayı 3, *Election Law Journal*, 2009, s. 233-237; Alexander, Keyssar, *The Right to Vote: The Contested History of Democracy in the United States*, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 2000; Edward B. Foley, "Election Law and the Roberts Court", *Ohio State Law Journal*, Cilt 68, Sayı 3, 2007, s.733-742.

3.1. Seçim Hukuku İlkeleri

Seçim hukuku ilkeleri, demokratik bir toplumun seçim sürecinin adil, açık, şeffaf ve özgür bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak için oluşturulmuştur²⁵. Bazı temel seçim hukuku ilkeleri şunlardır²⁶.

Eşitlik İlkesi: Tüm siyasi partilerin ve adayların eşit şekilde muamele görmesi gerektiği anlamına gelir. Seçim sürecinde, hiçbir parti veya aday diğerlerine göre ayrıcalıklı davranmamalıdır. Eşitlik ilkesi, adil bir seçim sürecinin sağlanmasına yardımcı olur.

Gizlilik İlkesi: Oy kullanma işlemi özel ve gizli olmalıdır. Seçmenlerin tercihlerinin gizli kalması, baskı veya tehdit altında kalmadan özgürce oy kullanmalarını sağlar.

Açıklık İlkesi: Seçim sürecinin bütün aşamaları açık ve şeffaf olmalıdır. Siyasi partiler, seçim kurulları ve adaylar seçim sürecindeki her adımda gözlemci olarak yer alabilirler. Bu sayede, seçim sürecinin şeffaf ve adil olduğu tüm taraflarca kabul edilir.

²⁵ Richard L. Hasen, "Introduction: Developments in Election Law", *Loyola Los Angeles Law Review*, Cilt 42, Sayı 3, 2008, s. 565; Steven Huefner ve Edward B.Foley, "The Judicialization of Politics: The Challenge of the ALI Principles of Election Law Project", *Brooklyn Law Review*, Cilt 79, Sayı 2, 2014, s. 551- 578.

²⁶ Keysar, *op. cit.*; Hasen, *The Supreme, op. cit.*; Gardner, *Election Law, op. cit.*; Joshua A. Douglas, "The Procedure of Election Law in Federal Courts", *Utah Law Review*, Cilt 2011, Sayı 2, 2011, s.443-488; Edward B. Foley, "Due Process, Fair Play, and Excessive Partisanship: A New Principle for Judicial Review of Election Laws", *The University of Chicago Law Review*, Cilt 84, Sayı 2, 2017, s. 655-756; Bob Watt, *UK Election Law: A Critical Examination*, Routledge-Cavendish, 2020; John H. Young, *International Election Principles: Democracy & The Rule Of Law*, American Bar Association, 12. Baskı, 2009; Nicholas Stephanopoulos, "Elections and Alignment", *Columbia Law Review*, Cilt 114, 2014, s. 283-366; David Schleicher, "The Boundary Problem and the Changing Case Against Deference in Election Law Cases: Lessons from Local Government Law", *Election Law Journal*, Cilt 15, Sayı 3, 2016, s. 247-262; Jörgen Hermansson, "The Election System", in Editors: Jon Pierre, *The Oxford Handbook of Swedish Politics*, 2016, s.103-114; John C. Nagle, "The Appearance of Election Law", *J. Legis.*, Cilt 31, 2004, s. 37-44; Jonathan Misk, "Standardizing the Principles of International Election Observation", *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, Cilt 43, Sayı 3, 2010, s. 763-821; Louis Massicotte, Andre Blais ve Antonie, Yoshinaka, *Establishing The Rules Of The Game: Election Laws In Democracies*, University of Toronto Press, 2004.

Tarafsızlık İlkesi: Seçim hukuku ayrıca seçim kurullarının tarafsız kalmasını ve tüm partilerin eşit şartlarda muamele görmesini sağlar.

Güvenilirlik İlkesi: Seçim sonuçları güvenilir olmalıdır. Seçim sonuçlarının belirlenmesi için kullanılan teknoloji ve prosedürler, sonuçların güvenilir olmasını sağlamalıdır.

Katılım İlkesi: Tüm seçmenlerin seçim sürecine katılma hakkı vardır. Bu ilke, seçmen kayıtlarının doğru bir şekilde tutulmasını ve seçmenlerin oy kullanmak için gereken tüm bilgilere sahip olmasını gerektirir. Ayrıca, seçmenlerin engelsiz bir şekilde oy kullanmalarını sağlamak için gerekli önlemler de alınmalıdır.

Meşruiyet İlkesi: Seçim sonuçlarına toplumun geniş kesimlerince kabul edilebilirlik kazandırmak için meşruiyet ilkesi de önemlidir. Seçimlerin adil ve şeffaf bir şekilde yapılması, seçmenlerin iradesinin yasal yollarla ifade edilmesi ve sonuçların doğru belirlenmesine izin verilmesi bu ilkenin gerçekleşmesiyle sağlanır.

Düzenli ve Dönemsel Seçimler İlkesi: Seçimlerin belirli aralıklarla, düzenli olarak yapılmasını ve her seçimin belirli yasal süreler dahilinde gerçekleşmesini garanti eder.

Hukuki Denetim İlkesi: Seçim sürecinde yapılan işlemlerin ve alınan kararların yargısal denetime tabi olması gerektiğini belirtir. Bu, hukuka aykırı eylem ve işlemlerin düzeltilmesini sağlar.

Bu ilkelere uyulması, seçim sonuçlarının doğru ve adil bir şekilde belirlenmesini sağlar ve seçim sonucuna geniş bir katılım ve kabul sağlayıp, toplumda demokratik sürece olan güveni artırır. Bunların yansira seçim hukuku, seçme ve seçilme hakları üzerine kurulu olan demokrasinin, güçler ayrılığı, özgürlük, hukukun üstünlüğü ve insan hakları gibi temel değerleri de güvence altına alır²⁷.

²⁷ Hasen, *Introduction, op. cit.*; Schultz, *Election Law, op cit.*; James A. Gardner, *Comparative Election Law*, Edward Elgar Publishing, 2022.

3.1.1. Eşitlik İlkesi

Eşitlik ilkesi, seçimlerde her seçmenin oy hakkının eşit olduğunu ve her adayın da seçmenler tarafından eşit şekilde değerlendirildiğini belirtir. Her yetişkin vatandaşın, hiçbir ayırım gözetmeksizin, seçimlerde oy kullanma hakkına sahip olması ilkesi genel oy hakkı şeklinde ifade edilir. Bu, seçme ve seçilme hakkının evrenselliğini ifade eder²⁸. Bu ilke, seçimlerin adil ve demokratik bir şekilde yürütülmesinde önemli bir rol oynar. Bu ilke, çeşitli yasal düzenlemeler aracılığıyla sağlanır. Seçim kuralları, kampanya finansmanı sınırlandırmaları, oy kullanma yeri ve saatleri konusunda düzenlemeler, adayların adil ve eşit şekilde temsil edilmesini sağlayabilir. Seçim düzenlemeleri, tüm vatandaşların seçim sürecine kolayca erişimini ve katılımını sağlamalıdır. Bu, fiziksel ve sosyal engellerin ortadan kaldırılmasını da içerir²⁹. Ayrıca, eşitlik ilkesi vatandaşların seçmen olarak kabul edilme ve bu suretle oy kullanma haklarının eşit şekilde uygulanmasını da içermektedir. Seçim hukuku, vatandaşların oy kullanma hakkına ve adayların seçmenler tarafından eşit şekilde değerlendirilmesine ilişkin hükümler içeren yasal düzenlemelerle bu ilkeyi destekler³⁰.

Seçim hukuku, ülkelerin anayasaları, seçim kanunları ve ilgili diğer yasal düzenlemeler aracılığıyla belirlenir. Bu hukuk, seçimlerin adil, dürüst ve eşit şekilde yürütülmesi için çeşitli kurallar ve düzenlemeler içerir³¹. Her ülkenin seçim hukuku farklı olabilir, ancak çoğu demokratik ülkede seçim hukuku eşitlik ilkesine dayanır. Bu ilke, vatandaşların oy kullanma haklarının eşit ve adayların da seçmenler tarafından eşit şekilde değerlendirildiğini garanti eder³².

²⁸ Ronald Dworkin, "What Is Equality-Part 4: Political Equality", *USFL Review*, Cilt 22, 1987, s. 1-30; Adam Przeworski, *Why Bother With Elections*. John Wiley & Sons, 2018;

²⁹ Schultz, *Routledge, op. cit.*; Guy S. Goodwin-Gill, *Free and Fair Elections*, Inter-Parliamentary Union, 2006.

³⁰ Jonathan W. Still, "Political Equality And Election Systems", *Ethics*, Cilt 91, Sayı 3, 1981, s.375-394; Edward B. Foley, "Equal-Dollars-Per-Voter: A Constitutional Principle Of Campaign Finance", *Colum. Law Review*, Cilt 94, 1994, s.1204-1206

³¹ Drude Dahlerup, "Electoral Gender Quotas: Between Equality Of Opportunity And Equality Of Result", *Representation*, Cilt 43, Sayı 2, 2007, s. 73-92; Richard H. Pildes, "Elections", *NYU School of Law, Public Law Research Paper No. 12-63*, 2012.

³² Marion Just, "A Theme Of Equality In Campaigns And Elections", *PS: Political Science & Politics*, Cilt 38, Sayı 1, 2005, s.57-65; Dennis F. Thompson, *Just*

3.1.1.1.Eşitlik ilkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Eşitlik ilkesi, demokrasinin en temel prensiplerinden biridir ve herhangi bir ayrımcılık, ayrıcalık, ya da önyargı olmaksızın tüm bireylerin siyasi sistemde eşit şekilde temsil edilmesini gerektirir. Bu nedenle seçimlerin adil ve eşit koşullarda yapılması, demokrasinin sağlıklı işleyebilmesi için hayati önem taşır. Adil seçimler, en başta oylama sürecinde eşitlik ilkesinin uygulanmasını gerektirir. Her seçmenin oy kullanma hakkı bulunmalı ve her oy eşit ağırlığa sahip olmalıdır. Bu nedenle, seçim sistemi genellikle her seçmenin tek bir oy kullanmasına ve seçimlerin açık, şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde yapılmasına dayanır. Ayrıca, adil seçimler için adayların eşitlik ilkesine uygun olarak seçilme hakkı bulunmalıdır. Adaylar arasında belirli bir siyasi veya mali güce sahip olmayanlar bile, oy verme hakkı olan her seçmenden eşit şekilde destek alabilmelidir. Bu nedenle kampanya harcamaları, adayların eşit şekilde yarışabilmesi için belirli sınırlar dâhilinde tutulmaktadır. Dolayısıyla, eşitlik ilkesi, demokrasinin temel taşlarından biridir ve seçimlerin adil ve eşit şartlarda yapılması, demokrasinin sağlıklı ve sürdürülebilir olması için önemlidir. Eşitlik ilkesi, demokrasinin yalnızca seçim sürecinde değil, aynı zamanda siyasi yaşamın her alanında uygulanması gereken bir ilkedir.

3.1.2. Gizlilik İlkesi

Seçim hukuku açısından gizlilik ilkesi, seçmenlerin oy kullanırken tercihlerini açıklamak zorunda olmadıkları anlamına gelir. Bu ilke, her seçmenin oyunu gizli tutma hakkına sahip olduğunu ve seçmenlerin oy tercihlerini kimseye açıklamak zorunda olmadıklarına işaret eder. Gizlilik ilkesi, seçimlerin bağımsızlığına ve dürüstlüğüne katkıda

Elections: Creating A Fair Electoral Process In The United States, University of Chicago Press, 2002.

bulunur. Bu ilke, seçmenleri baskı altında tutmaktan veya tehdit etmekten kaçındığı için seçimlerin özgürce yapılmasını sağlar. Seçmenlerin oylarının gizliliğini korumak için seçimlerde pek çok tedbir alınır. Örneğin, seçmenlerin oy kullanırken oylarını vermek için bir perde arkasına geçmeleri sağlanır. Ayrıca, oyların sayımı sırasında, hangi seçmenin hangi adaya oy verdiği bilgisi gizli tutulur. Gizlilik ilkesi ayrıca, seçmenlerin oy kullanırken tercihlerini etkileyecek herhangi bir dış etkiden korunmalarını sağlar. Bu nedenle, seçim bölgeleri ve oy kullanım merkezleri, seçim günü yeterli güvenlik önlemlerinin alındığı bir ortamda açık tutulur. Bu sayede, seçmenlerin tercihlerinin açıklanmaması ve oylarının gizliliği korunarak seçim sonuçlarının dürüst ve adil bir şekilde belirlenmesi amaçlanır. Teknoloji, çeşitli sorunları çözmek için insan yaşamının bir parçası haline gelirken, elektronik oylama, topluma kendi seçimiyle aday seçme hakkını özgürce ve kolayca kutlama konusunda büyük fayda sunmaktadır. Fakat avantajlarına rağmen, sadece seçim sırasında değil, öncesi ve sonrasında da seçmenin mahremiyetinin korunması gibi büyük riskleri, zorlukları ve tehditleri barındırıyor. Bu açıdan gizlilik ilkesinin korunması için ek tedbirler alınması gerekmektedir³³.

Seçim hukuku açısından gizlilik ilkesi, verilerin gizliliğinin korunmasını gerektirir. Seçmenlerin özel oy tercihleri ile ilgili verilerin, diğer seçmenler veya üçüncü taraflarla paylaşılmamasını sağlayan yasal düzenlemeler oluşturulur. Aynı zamanda, oy tercihleri bilgisinin doğru bir şekilde kaydedilmesi ve muhafaza edilmesi için yasal düzenlemeler de mevcuttur. Seçim yapma sürecinde tutulan bütün veriler, usulsüzlükler ya da hileler durumunda gerekli soruşturmaların yapılması için kullanılabilir³⁴.

³³ Herb Deutsch, "Public Opinion's Influence on Voting System Technology", *Computer*, Cilt 38, Sayı 3, 2005, s. 93-95; Colin Bennett, "The Politics Of Privacy And The Privacy Of Politics: Parties, Elections And Voter Surveillance In Western Democracies", *First Monday*, Cilt 18, Sayı 8, 2013; Colin Bennett, "Data Driven Elections and Political Parties in Canada: Privacy Implications, Privacy Policies and Privacy Obligations", *Canadian Journal of Law and Information Technology*, *Forthcoming*, Cilt 16, Sayı 2, 2018, s. 195-226; Elizabeth F. Judge, ve Michael Pal, "Voter Privacy And Big-Data Elections", *Osgoode Hall Law Journal*, Cilt 58, Sayı 1, 2021, s. 1-55.

³⁴ Josh Benaloh ve Dwight Tuinstra, "Receipt-Free Secret-Ballot Elections", *Proceedings Of The Twenty-Sixth Annual Acm Symposium On Theory Of Computing*, 1994, s. 544-553; Ronald Cramer, et al., "Multi-Authority Secret-Ballot Elections With Linear Work", *International Conference on the Theory and Applications of Cryptographic Techniques*, 1996, s. 72-83; Tarmo Kalvet, "Management of Technology: The Case of e-Voting in Estonia", *IEEE International Conference on*

3.1.2.1. Gizlilik İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Seçimlerin adil, geçerli ve güvenilir olması, demokrasi açısından önemlidir. Bunun için ise, seçimlerin gizli ve özgür geçmesi gerekmektedir. Gizlilik ilkesi, seçmenlerin korku, baskı veya dış etkenlerin etkisi altında kalmadan, özgürce ve bağımsız bir şekilde oy kullanmalarını sağlar. Bu nedenle, demokratik bir seçim sürecinin sağlıklı ve adil işleyebilmesi için, seçmenlerin oy tercihlerinin gizli tutulması şarttır. Gizlilik ilkesi, seçimlerin meşruiyetini sağlar ve oy kullanma sürecinin adil geçtiğine dair güveni artırır. Seçmenlerin oylarının açık bir şekilde ortaya çıkarılmaması, herhangi bir baskı veya tehdidin altında seçmenlerin kararlarının değiştirilmesinin önüne geçer. Böylece, seçmenlerin özgür ve adil bir şekilde oylarını kullanabilmeleri, demokrasinin temel prensiplerinden biri olan halkın egemenliğinin gerçekleştirilmesini mümkün kılar. Ayrıca gizlilik ilkesi, her seçmenin eşit koşullarda oy kullanmasının anahtarıdır. Eğer seçimlerde oy tercihleri açık bir şekilde ortaya çıkarılsa, seçmenlerin siyasi ya da sosyal görüşleri nedeniyle hedef haline gelmeleri korkusu, belirli grupların oylarının bastırılmasına veya istenmeyen bir şiddet sarmalına neden olabilir. Ancak, gizlilik ilkesi sayesinde her seçmenin oyları eşit bir şekilde önemli hale gelir ve seçim sonuçları daha adil bir şekilde belirlenir. Sonuç olarak, gizlilik ilkesi, demokrasinin sağlıklı ve adil işleyebilmesi için olmazsa olmaz bir prensiptir ve seçmenlerin tercihlerini açıklamamaları sayesinde her seçmenin siyasi bir baskıya maruz kalmadan, özgürce ve bağımsız bir şekilde seçim yapabilmesini sağlar. Ayrıca, seçmenlerin gizlilik hakkı sayesinde, seçim sonuçlarının tutarlı ve güvenilir olması daha sağlam hale gelir. Gizlilik

Computer Technology and Development, 2009, s. 512-515; Wen S. Juang, ve Chin L. Lei, "A Collision-Free Secret Ballot Protocol For Computerized General Elections", *Computers & Security*, Cilt 15, Sayı 4, 1996, s. 339-348.

ilkesi, demokrasinin temel prensiplerinden biridir ve adil, özgür ve demokratik seçimlerin gerçekleştirilmesinde hayati bir öneme sahiptir.

3.1.3. Açıklık İlkesi

Seçim süreçlerinin ve sonuçlarının şeffaf ve açık bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ifade eder. Bu ilke, seçim yönetimleri, adaylar ve seçmenler açısından önemli bir rol oynar. Seçim yönetimleri, seçimlere ilişkin kararları alırken, mümkün olduğunca şeffaf bir şekilde davranarak, seçim kararlarının nasıl alındığı ve hangi kriterlere dayandığı hakkında seçmenleri bilgilendirmelidirler. Adayların, seçim süreci boyunca seçmenlerle doğrudan etkileşimde buldukları politika, vaat ve seçmen sorularına verdikleri cevaplar açısından uygun bir zemin sağlar. Seçmenler ise, adayların ve seçim yönetimlerinin verdikleri bilgileri takip ederek, seçim süreciyle ilgili doğru ve yeterli bilgi edinirler. Ayrıca, açıklık ilkesi, seçim işlemlerinin yönetimi sırasında belgeleme ve raporlama gerekliliği de getirir. Seçim sürecinde kullanılan malzemelerin tarihçesi, kullanılan ekipmanların kalibrasyon raporları ve seçmenlerin oy kullanma durumları gibi çeşitli bilgilerin kaydedilmesi ve raporlanması gereklidir. Bu şekilde, seçim sürecinin bütünlüğü sağlanabilir ve sonuçlar doğru bir şekilde tespit edilebilir³⁵.

Açıklık ilkesi seçim hukuku açısından, seçim süreçlerinin ve sonuçlarının şeffaf ve açık bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ifade eder. Seçimlerin adil bir şekilde yapılmasını sağlamak için tasarlanmıştır ve seçim yönetimleri, adaylar ve seçmenler açısından önemli bir role sahiptir³⁶.

³⁵ Carl W. Dundas, "Transparency In Organizing Elections", *The Round Table*, Cilt 83, Sayı 329, 1994, s.61-75; Jorgen Elklit ve Palle Svensson, "What Makes Elections Free And Fair?" *Journal of Democracy*, Cilt 8, Sayı 3, 1997, s. 32-46; Bernard, Manin, Adam Przeworski ve Susan, Stokes, *Democracy, Accountability, and Representation*, Cambridge University Press, 1999; Joseph E. Stiglitz, "On Liberty, The Right To Know, And Public Discourse: The Role Of Transparency In Public Life", in Editor: Ha-Joon Chang, *The Rebel Within*, s. 1-32.

³⁶ Patrick Merloe, "Human Rights: The Basis For Inclusiveness, Transparency, Accountability And Public Confidence In Elections", *International principles for democratic elections*. Washington, DC: Sandler, Reiff, and Young, 2009; Larry Diamond ve Ramon H., Myers, *Elections And Democracy In Greater China*, Oxford, 2001.

3.1.3.1. Açıklık İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Açıklık ilkesi, seçimlerin demokratik bir ülkede adil ve şeffaf bir şekilde yapılması gerektiğine ilişkin önemli bir kavramdır. Demokratik bir ülkede, seçimler, halkın yönetimde etkin bir şekilde yer alabilmesi için en önemli araçlardan biridir. Seçimler, insanların temsilcilerini ve yönetimlerini seçme hakkına sahip olmaları nedeniyle, demokratik bir toplumda açık bir şekilde yapılmalıdır. Ayrıca, seçimlerin şeffaf ve açık bir şekilde yönetilmesi, seçim sonuçlarının meşruiyetini artırır ve halkın güvenini yükseltir. Bu nedenle, açıklık ilkesi, seçim süreçlerinin, adayların ve seçim yönetimlerinin şeffaf bir şekilde açıklanması ve belgelenmesi demokrasi için son derece önemlidir. Seçim sürecinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi, seçmenlerin ve adayların düşüncelerini açıkça ifade edebilmeleri, seçmenlerin bilinçli bir şekilde tercihlerini yapabilmeleri ve sonuçlarına güvenebilmeleri demokrasinin temelini oluşturmaktadır.

3.1.4. Tarafsızlık İlkesi

Tarafsızlık ilkesi, seçim sürecinde devletin ve seçim yönetim kurumlarının tarafsızlıkla hareket etmesini ve adil bir seçim ortamı sağlamasını gerektirir. Bu ilke, seçimlerin adaletli bir şekilde yürütülmesini ve seçmenlerin iradelerinin özgürce ifade edilmesini sağlar. Aynı zamanda seçim yönetim kurumlarının, adaylara eşit imkanlar sunması ve herhangi bir adaya veya partiye ayrıcalık tanımaması da bu ilkenin bir gereğidir. Bu ilke, demokratik bir seçim sürecinin temel taşlarından biridir³⁷.

Tarafsızlık ilkesi, öncelikle devletin ve seçim yönetim kurumlarının tarafsızlıkla hareket etmesini gerektirir. Bu ilke, seçimlerin adil bir

³⁷ Przeworski, *op. cit.*; Philip L. Dubois, "Accountability, Independence, And The Selection Of State Judges: The Role Of Popular Judicial Elections", *SMU Law Review*, Cilt 40, Sayı 6, 1987, s. 31-52.

şekilde yürütülmesi ve tüm adayların ve partilerin eşit fırsatlara sahip olması için önemlidir. Tarafsızlık ilkesi, seçim yönetim kurumlarının bağımsız ve tarafsız bir şekilde çalışması gerektiği anlamına gelir. Bu kurumların herhangi bir adaya veya partiye önyargıyla yaklaşmaması ve tüm adaylara ve partilere eşit muamele yapması gerekmektedir. Seçim yönetim kurumlarının tarafsızlık ilkesi doğrultusunda, adayların ve partilerin seçim kampanyalarından yararlanabilecekleri eşit fırsatlar sunmaları da önemlidir. Bu nedenle, seçim hukuku genellikle adayların ve partilerin, televizyon ve radyo yayınlarına, afişlere ve diğer kampanya materyallerine erişmeleri için belirli kısıtlamalar getirmektedir. Tarafsızlık ilkesi aynı zamanda, oy verme işleminin adil bir şekilde yürütülmesi için de gereklidir. Oy verme işlemi sırasında, seçmenlerin özgürce oy kullanmaları ve seçimlerin sonuçlarına ilişkin herhangi bir müdahale olmaksızın sayımların yapılması sağlanmalıdır. Sonuç olarak, tarafsızlık ilkesi, seçimlerin adil ve demokratik bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla devletin ve seçim yönetim kurumlarının tarafsızlıkla hareket etmesini gerektirir³⁸.

Demokratik bir seçim süreci, seçimlerin adil bir şekilde yürütülmesi, tüm adayların ve partilerin eşit imkanlara sahip olması, seçmenlerin özgürce oy kullanabilmesi ve oy sayımının adil bir şekilde yapılması ile karakterize edilir. Tarafsızlık ilkesi bu adil seçim sürecinin temel unsurlarından biridir ve seçim hukuku tarafından sıkı bir şekilde korunmaktadır. Bu ilke, seçim yönetim kurumlarının bağımsız olması ve herhangi bir adaya veya partiye ayrıcalık tanımamasını gerektirir. Bu nedenle, tarafsızlık ilkesi seçimlerin adil ve demokratik bir şekilde yürütülmesini sağlar ve seçmenlerin iradelerinin özgürce ifade edilmesine olanak tanır³⁹.

³⁸ Elklit ve Svensson, *op. cit.*; Cüneyt Telsaç, “Kamu Yönetimi ve Etik”, in Editörler: Bekir Parlak *et al. Kamu Yönetimi ve Etik*, Astana Yayınları, 2023; Gregory H. Fox, “The Right To Political Participation In International Law”, *Proceedings of the ASIL Annual Meeting*, Cilt 86, 1992, s. 249-253; Caroline J., Tolbert, Todd Donovan, ve Shaun Bowler, *Election Law And Rules For Using Initiatives*, 1998.

³⁹ Douglas G. Anglin, “International Election Monitoring: The African Experience”, *African Affairs*, Cilt 97, Sayı 389, 1998, s. 471-495; Richard Briffault, “Public Funding And Democratic Elections”, *U. Pa. L. Rev.*, Cilt 148, 1999, s. 563-590; Cüneyt Telsaç, “(Letter to the Editor) Kadir Caner DOĞAN’ın “Jürgen Habermas’ta Katılım, Demokrasi Ve Meşruiyet Kavramları: Ombudsman Yönetişimi Üzerine Düşünmek” Adlı Makalesine Cevaben”, *Social Sciences Studies Journal*, Cilt 8, Sayı 97, 2022, s. 1405-1408.

3.1.4.1. Tarafsızlık İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Seçim hukuku açısından tarafsızlık ilkesinin demokrasi ile ilişkisi oldukça önemlidir. Demokratik seçimler, tüm vatandaşların seçim sürecinde eşit haklara sahip olduğu, adil bir şekilde yürütüldüğü ve sonuçlarına göre hükümetlerin belirlendiği seçimlerdir. Ancak bu adil seçim süreci, tarafsızlık ilkesi olmadan mümkün değildir. Bu nedenle, seçim hukuku açısından tarafsızlık ilkesi, demokratik bir seçim sürecinin temel unsurlarından biridir. Seçim hukuku açısından tarafsızlık ilkesi, devlet ve seçim yönetim kurumlarının tarafsızlıkla hareket etmesini ve adil bir seçim ortamının sağlanmasını gerektirir. Seçimlerin adaletli bir şekilde yürütülmesi ve seçmenlerin iradelerinin serbestçe ifade edilmesi için bu ilke oldukça önemlidir. Ayrıca seçim yönetim kurumlarının, adaylara tarafsız bir şekilde davranması ve herhangi bir adaya veya partiye ayrıcalık tanımaması zorunludur. Demokratik bir seçim sürecinde, seçim yönetim kurumları tarafından adaylara ve partilere eşit imkanlar sunulması gerekmektedir. Bu nedenle seçim hukuku genellikle adayların ve partilerin, televizyon ve radyo yayınlarına, afişlere ve diğer kampanya materyallerine erişimlerinde açık bir şekilde adil davranılmasını gerektirir.

3.1.5. Güvenirlilik İlkesi

Seçim hukuku açısından güvenirlilik ilkesi, seçimlerin adil ve güvenilir bir şekilde yapılması gerektiği ilkesidir. Bu ilke, seçim sürecinde birçok önemli unsuru kapsar. Öncelikle, seçimlerin tüm adaylar ve seçmenler için eşit şartlarda yapılması gerekmektedir⁴⁰. Bu şartların sağlanması için seçim öncesinde belirlenen kurallar ve prosedürlerin taraflar arasında açık bir şekilde paylaşılması ve herkes için erişilebilir olması gerekmektedir. Seçim sürecinde şeffaflık ve dürüstlük esas

⁴⁰ Staffan I. Lindberg, *Democracy and Elections in Africa*, JHU Press, 2006; Susan D. Hyde ve Nikolay Marinov, "Which Elections Can Be Lost?", *Political Analysis*, Cilt 20, Sayı 2, 2012, s. 191-210.

alınarak yürütülmelidir. Seçimlerin sürecinin transparan bir şekilde yönetilmesi ve adaylar, seçmenler ve kamuoyu tarafından tüm aşamaları görülebilir olması, bu ilkenin uygulanmasında son derece önemlidir⁴¹. Bu nedenle, seçimlerde oy verme işlemleri, oy sayımı, sonuçların ilanı ve itirazlarının değerlendirilmesi süreçleri açık ve şeffaf bir şekilde yürütülmelidir. Oy verme işlemi de güvenilirlik ilkesinin en önemli unsurlarından biridir. Oy verme işlemi gizli, özgür ve adil bir şekilde yapılmalıdır. Seçmenlerin, kaydettikleri oyun gizliliği korunmalı, bir başkası tarafından bu bilginin öğrenilmesine izin verilmemeli ve herhangi bir şekilde zorlanmamalıdır. Ayrıca, seçmenlerin oy verme işlemi sırasında herhangi bir baskı veya işlemi engelleyecek herhangi bir faktörden uzak tutulması gerekmektedir⁴².

Güvenirlilik ilkesi, seçim hukuku kapsamında yapılan düzenlemeler ile sağlanır. Seçim hukukundaki bu düzenlemeler, seçim sürecinin adil ve güvenilir olmasını sağlayacak şekilde tasarlanır. Güvenirlilik ilkesi, seçmenlerin ve adayların seçim sonuçlarına güvenmeleri ve seçimlerin meşru bir sonuç doğurmasını hedefler. Bunun için seçim sürecinde gerekli olan kuralların ve önlemlerin alınması gerekmektedir. Seçimlerin güvenilirliği tehlikeye girerse, demokratik değerler de tehlikeye girebilir ve toplumsal uzlaşma bozulabilir. Bu nedenle, seçim hukuku alanında yapılacak her düzenleme, güvenirlilik ilkesinin korunmasını hedeflemelidir⁴³.

⁴¹ Tolbert, *op. cit.*; Cüneyt Telsaç, “Yerel Yönetimlerde Özerkleşmenin Seçim Sürecine Etkileri”, in Editör: Fatih Güler, *Türkiye’de Yerel Seçimler*, Nobel Yayınları, 2023; Gulliermo A O'Donnell, “Horizontal Accountability In New Democracies”, *Journal of Democracy*, Cilt 9, Sayı 3, 1998, s. 112-126;

⁴² Thomas M. Franck, “The Emerging Right To Democratic Governance”, *American Journal of International Law*, Cilt 86, Sayı 1, 1992, s. 46-91; Richard R. Lau ve David P. Redlawsk, *How Voters Decide: Information Processing In Election Campaigns*, Cambridge University Press, 2006.

⁴³ Reuven Y. Hazan ve Gideon Rahat, *Democracy Within Parties: Candidate Selection Methods And Their Political Consequences*, OUP Oxford, 2010; Alberto Simpser, *Why Governments And Parties Manipulate Elections: Theory, Practice and Implications*, Cambridge University Press, 2013;

3.1.5.1. Güvenirlik İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Güvenirlik ilkesi, demokrasi ile yakından ilişkilidir. Demokrasi, seçimler yoluyla halkın kendi kendini yönetmesini sağlayan bir sistemdir. Bu nedenle, seçimlerin adil, özgür ve güvenilir bir şekilde yapılması, demokratik bir toplumun temel unsurlarından biridir. Güvenirlik ilkesinin demokrasi ile ilişkisi, seçimlerin demokratik bir süreç olarak kabul edilmesi, seçimlerin doğru sonuçlar vermesi ve halkın iradesinin tam olarak yansıtılması ile ilgilidir. Demokrasinin en önemli özelliklerinden biri, seçimler yoluyla halkın kendi kendini yönetmesi esasıdır. Seçimlerin güvenilirliği olmadan, halkın iradesi tam olarak yansıtılamaz ve demokratik süreçler sağlıklı ilerleyemez. Güvenirlik ilkesi, aynı zamanda demokratik bir toplumda adaletin temin edilmesini de sağlar. Seçimlerin adil ve güvenilir bir şekilde yapılması, tüm adayların eşit şartlarda yarıştığı ve seçim sonuçlarının doğru bir şekilde ortaya çıktığı anlamına gelir. Bu da demokratik bir toplumda adalet duygusunun güçlenmesine ve demokratik değerlerin korunmasına yardımcı olur.

Güvenirlik ilkesi, seçimlerin adil ve güvenilir bir şekilde yapılmasıyla ilgilidir ve bu da demokrasinin işleyişini ve halkın iradesinin tam olarak yansıtılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Seçimler güvenilir olduğunda, halkın iradesinin tam olarak yansıtıldığı ve demokratik süreçlerin işlevselliğinin korunduğu düşünülür. Bu nedenle, güvenilirlik ilkesi, demokrasinin korunması ve güçlendirilmesi için hayati önem taşır. Seçimlerin güvenilirliği, demokrasinin adaletli bir şekilde işlemesine de katkıda bulunur. Güvenirlik ilkesi ayrıca, seçimlerin transparan bir şekilde yapılmasını ve seçim kurallarının açık ve tutarlı olmasını da gerektirir. Bu, seçmenlerin ve adayların seçim sürecine güvenmesine ve seçim sonuçlarına saygı göstermesine yardımcı olabilir. Sonuç olarak, güvenilirlik ilkesi, demokratik bir toplumda seçimlerin adil, özgür ve güvenilir bir şekilde yapılması için gereklidir. Güvenilir seçimler, demokratik süreçlerin işleyişine katkıda bulunur, adaletli bir toplumun korunmasına yardımcı olur ve demokratik değerleri yüceltir.

3.1.6. Katılım İlkesi

Katılım ilkesi, demokratik seçimlerde tüm yurttaşların eşit ve özgürce oy kullanma hakkına sahip olmalarını ve seçim sürecine etkin bir şekilde katılabilmelerini sağlamayı amaçlayan bir prensiptir. Bu ilke, seçmenlerin oy kullanma hakkını kısıtlayıcı faktörlerin önlenmesi ve seçmen katılımının artırılması yoluyla gerçekleştirilir. Örneğin, seçim günü için resmi tatil ilan edilmesi ve oy kullanma merkezlerinin erişilebilir olması gibi önlemler, katılım ilkesinin uygulanmasına dair örneklerdir. Bunun yansısı; tüm yurttaşların kayıtlı olması ve seçmen listelerinin doğru bir şekilde tutulması hayati öneme sahiptir⁴⁴. Bu sayede seçmenlerin oy kullanma hakkı engellenmez. Seçim sürecinde adil bir ortamın sağlanması, seçim hileleri ve manipülasyonların engellenmesi, adayların ve partilerin eşit ve adil bir şekilde yarışma şansına sahip olması, önemli diğer bir tedbiri yansıtmaktadır. Seçmenlere oy kullanmak için gerekli olan ortamın sağlanması, seçmenlerin oylarını kolay ve erişilebilir bir şekilde kullanmasını sağlar. Seçmenlerin seçim sürecine aktif katılımı için gerekli bilgi ve eğitimin verilmesi düşünüldüğünden daha etkili sonuçlar doğurmaktadır. Seçmenlerin hangi aday ve partilere oy verebileceği, oy kullanma merkezlerinin yerleri, seçim tarihleri ve diğer seçim sürecine dair bilgilerin verilmesi de hem katılım ilkesinin uygulanması hem de seçim sonuçlarının geçerli olması için önemlidir⁴⁵.

⁴⁴ Fox, op. cit.; Manin, Przeworski ve Stokes, op. cit. ; Vedat Yılmaz ve Cüneyt, Telsaç, “Yerel Yönetimler ve Katılım”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 40, 2021, s. 235-254; Vedat Yılmaz ve Cüneyt, Telsaç, “Etik” in *Yönetim Bilimleri Ansiklopedisi*, Nobel Akademik, 2022.

⁴⁵ Robert Post, “Democracy and Equality”, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Cilt 603, Sayı 1, 2006, s. 24-36; Pateman, op. cit.; Dieter Nohlen, ve Philip Stöver, *Elections in Europe*, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG., 2010;

3.1.6.1. Katılım İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Katılım ilkesi demokrasiyle yakından ilişkilidir. Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi ve karar verme süreçlerinde aktif bir şekilde yer almasıdır. Seçimler de demokrasinin önemli bir unsuru olarak kabul edilir ve bu nedenle katılım ilkesi, demokratik seçimlerin gerçekleşmesi için önemli bir ilkedir. Bu ilke, tüm seçmenlerin seçim sürecine eşit katılımını sağlar. Eşit katılım prensibi, halkın iradesinin doğru bir şekilde yansıtılması açısından olmazsa olmazdır. Zira, seçmenlerin doğru bilgilendirilmesi, erişilebilir oy kullanımı ve kayıt dışı seçmenlerin kaydedilmesi gibi önlemler alınarak, seçim sonuçları daha özgür, adil ve demokratik bir şekilde belirlenebilir.

Demokrasiler için katılım esaslı hayati bir öneme sahiptir. Seçmenlerin demokratik sürece etkin olarak katılımı, temsilci demokrasi prensiplerini güçlendirir ve halkın iradesinin doğru bir şekilde ifade edilmesini sağlar. Ayrıca, seçmenlerin seçim sürecine etkin bir şekilde katılımı, geniş bir demokratik kültür ve toplumsal bilinç yaratılmasına da büyük katkı sağlar. Bu nedenle, katılım ilkesi, temsilci demokrasi modelinin doğru işleyebilmesi için önemlidir. Katılım ilkesi, demokrasinin diğer temel ilkeleri ile de yakından ilişkilidir. Örneğin, adalet, eşitlik ve özgürlük ilkeleri, seçmenlerin oy kullanma hakkına sahip olması, oy verecekleri aday ve partilere eşit şekilde erişebilmeleri ve adil bir seçim süreci geçirebilmeleri önemlidir. Bu nedenle, katılım ilkesi, demokrasinin diğer ilkeleriyle birlikte ele alınmalıdır. Son olarak, katılım ilkesi, sadece seçimlerle sınırlı değildir. Bu ilke, geniş kitlelerin siyasi karar alma süreçlerine katılımını da desteklemelidir. Demokrasinin tüm alanlarında, halkın etkin katılımını teşvik eden politikalar geliştirilmesi, demokratik kültürün daha da güçlenmesine olanak tanır. Böylece, demokrasi daha canlı ve sürdürülebilir hale gelir.

3.1.7. Meşruiyet İlkesi

Seçim hukuku açısından meşruiyet ilkesi, seçimlerin yasalara uygun bir şekilde düzenlenmesi, adil bir şekilde yürütülmesi ve halkın iradesinin doğru bir şekilde yansıtılması gerektiğini ifade eder. Yani seçimlerin güvenilir ve adil bir şekilde yapılması, seçim sonuçlarının hükümetin ve halkın kabul ettiği sonuçlar olması gerektiğini vurgular. Bu ilke doğru bir şekilde uygulandığında, seçim sonuçlarına olan güven artar ve halkın siyasi sisteme olan desteği artar. Ayrıca, adil bir seçim süreci, adayların eşit bir şekilde yarışmasına izin verir ve halkın tüm görüşlerinin temsil edilmesini sağlar. Meşruiyet ilkesine uyulmadığında, seçimlerin sonuçları hakkında şüpheler oluşabilir ve seçim sonuçlarına olan güven azalabilir. Bu da siyasi istikrarsızlığa yol açabilir ve hukukun üstünlüğünü sarsabilir. Sonuç olarak, seçim hukuku açısından meşruiyet ilkesi, güvenilir, adil ve özgür seçimlerin gerçekleştirilmesi için temel bir ilkedir. Bu ilkenin önemi, seçim sonuçlarına olan güveni ve siyasi sisteme olan desteği artırır ve istikrarlı bir demokratik ülke için gereklidir. Meşruiyet ilkesinin korunması için düzenli ve dönemsel seçimler yapılması oldukça önemlidir. Bu sayede, her seçimin belirli yasal süreler dâhilinde gerçekleşmesini garanti eder⁴⁶.

3.1.7.1. Meşruiyet İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Meşruiyet ilkesinin demokrasiyle yakın bir ilişkisi vardır. Demokrasi, halkın özgür iradesinin, düzenli ve adil şekilde ifade edilmesini gerektirir. Bu yüzden, seçimlerin güvenilir, adil ve özgür olması,

⁴⁶ Hazan ve Rahat, *op. cit.*; Franck, *op. cit.*; David Van Reybrouck, *Against Elections*, Seven Stories Press, 2018; Vedat Yılmaz, ve Cüneyt Telsaç, “Türkiye’de Yerel Özerklik ve Katılım Tartışmaları”, in Editör: Aziz Belli, Abdullah Aydın ve Ahmet Tunç, *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler Ve Yerel Siyaset Tartışmaları*, Orion Akademik, 3-35, 2022; Guy Hermet, “State-Controlled Elections: A Framework”, in Editors: Guy Hermet, Richard Rose, Alain Rouquié, *Elections Without Choice*, Springer, 1978, s. 1-18.

demokratik bir ülkede halkın yönetimde söz sahibi olmasını sağlayan temel unsurlardan biridir. Meşruiyet ilkesi, seçimlerin yasalara uygun bir şekilde yapılmasını, adil bir şekilde yürütülmesini ve sonuçların halkın iradesine uygun olarak belirlenmesini gerektirir. Bu ilke, demokrasilerde seçmenlerin oy kullanma hakkına saygı duyulmasını, seçimlerin tüm adayların eşit bir şekilde yarışmasına izin vermesini ve adayların seçim öncesi eşit bir şekilde fırsatlar elde etmelerini sağlar. Demokrasilerde meşruiyet ilkesinin uygulanması, seçim sonuçlarına olan güveni ve halkın siyasi sistemlere olan desteğini artırır. Bu da siyasi istikrarı sağlar ve toplumsal barışı teşvik eder. Sonuç olarak, meşruiyet ilkesi, seçimlerin güvenilir, adil ve özgür bir şekilde yapılması için gereken bir ilkedir. Bu ilke, demokrasilerde halkın yönetimde söz sahibi olabilmesi için önemlidir ve siyasi istikrarı ve toplumsal barışı teşvik eder.

3.1.8. Düzenli ve Dönemsel Seçimler İlkesi

Düzenli ve dönemsel seçimler seçim hukuku açısından oldukça önemli bir ilkeyi temsil eder. Bu ilke, seçimlerin belirli ve önceden belirlenmiş zaman aralıklarında gerçekleştirilmesini sağlar. Bu sayede seçmenlerin, hükümet ve temsilcilerinin değişmesine yönelik beklentilerinin karşılanmasını sağlar. Düzenli seçimler, seçilmiş yetkililerin halk tarafından hesap sorulabilir konumda kalmasını temin eder. Temsilciler, belirli periyotlarda yeniden seçilme ihtiyacı duydukları için seçmenlerin taleplerine ve ihtiyaçlarına daha duyarlı hale gelirler. Belirli aralıklarla yapılan seçimler, siyasi belirsizliklerin ve krizlerin önlenmesine yardımcı olur. Seçimlerin ne zaman yapılacağı önceden belli olduğunda, hem halk hem de siyasetçiler için öngörülebilirlik artar⁴⁷. Düzenli seçimler, halkın yönetim süreçlerine düzenli aralıklarla katılımını sağlar. Bu, demokratik katılımı teşvik eder ve vatandaşların kendilerini yönetimde daha doğrudan temsil edebilme duygusunu pekiştirir. Seçimlerin belirli aralıklarla yapılması, yönetime gelen yeni temsilcilerin yasal ve düzenli bir

⁴⁷ Goodwin-Gill, *op. cit.*; Yannick Lécuyer, *The Right To Free Elections*, Council of Europe, 2014; K. S. Musin, International legal regulation of elections. *Bulletin of the Karaganda university Law series*, Cilt 89, Sayı 1, 2018, s. 8-14.

şekilde göreve başlamasını temin eder. Bu süreç, hukuki ve demokratik standartlara uygun olarak gerçekleştirilir. Düzenli seçimler, seçilmiş hükümetlerin ve temsilcilerin meşruiyetini pekiştirir. Seçmenler düzenli aralıklarla tercihlerini yenilediklerinde, ortaya çıkan sonuçlar demokratik olarak daha kabul edilebilir hale gelir. Bu ilke sayesinde, demokratik sistemler üzerinde devamlı bir yenilenme ve tazelenme süreçleri sağlanır ve halkın yönetime olan güveni artar. Düzenli ve dönemsel seçimlerin varlığı, demokrasinin dinamik ve canlı tutulmasını açısından kilit role sahiptir⁴⁸.

3.1.8.1. Düzenli ve Dönemsel Seçimler İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Düzenli ve dönemsel seçimler ilkesi, demokratik sistemlerin sürdürülebilirliği ve halkın yönetimde söz sahibi olma hakkının korunması açısından büyük önem taşır. Modern toplumlarda düzenli ve dönemsel seçimler demokrasinin temel taşı olarak kabul edilir. Demokratik rejimlerin işleyişinde kritik bir rol oynar ve halkın yönetimde söz sahibi olma hakkını korur. Bu ilke, seçimlerin belirli aralıklarla ve düzenli olarak gerçekleştirilmesini garanti eder, böylece yönetimlerin sürdürülebilirliği ve meşruiyeti sağlanmış olur. Düzenli aralıklarla yapılan seçimler, vatandaşların yönetimde doğrudan söz sahibi olmasını sağlar. Bu katılım, halkın taleplerinin ve beklentilerinin yönetime taşınmasını kolaylaştırır ve temsiliyetin sürekliliğini sağlar. Düzenli seçimler, seçilmiş temsilcilerin halk tarafından sürekli olarak denetlenebilir olmasını sağlar. Temsilciler, yeniden seçilebilmek için seçmenlere hesap vermek zorundadırlar, bu da daha şeffaf ve sorumlu bir yönetim anlayışını teşvik eder. Seçimlerin belirli ve sabit aralıklarla yapılması, siyasi sürecin öngörülebilir olmasını sağlar. Hem vatandaşlar hem de siyasetçiler seçim süreçlerinin ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini bildiğinden, siyasi istikrar artar ve ani krizlerin önüne geçilir. Düzenli olarak gerçekleştirilen seçimler, hükümetlerin ve temsilcilerin meşruiyetini

⁴⁸ Nohlen ve Stöver, *op. cit.*; John C. Courtney, *Elections*, UBC Press, 2005; Amnon Rubinstein, ve Yaniv Roznai, "The Right to a Genuine Electoral Democracy", *Minnesota Journal of International Law*, Cilt 27, Sayı 1, 2018, s. 143-177.

pekiştirir. Seçimlerin düzenli aralıklarla yapılması, seçilen yetkililerin halkın gerçek iradesini yansıttığına dair güven oluşturur. Belirli aralıklarla yapılan seçimler, siyasi sistemin ve kadroların yenilenmesini sağlar. Bu yenilenme süreci, siyaset sahnesine yeni fikirlerin ve liderlerin girmesine olanak tanır. Demokratik uygulamaların düzenli olarak gerçekleştirilmesi, toplumda demokratik değerlerin ve kültürlerinin güçlenmesine katkıda bulunur. Vatandaşlar, seçimler aracılığıyla demokrasi pratiğini ve katılım bilincini geliştirirler. Düzenli ve dönemsel seçimlerin demokrasinin temel ilkeleriyle uyumu, demokratik bir toplumun sağlıklı işleyişi için gereklidir. Bu ilkelerin etkin bir şekilde uygulandığı ülkelerde, demokratik değerlerin ve normların korunması ve geliştirilmesi daha olasıdır. Ayrıca, seçimler sayesinde farklı siyasi görüşler temsil edilerek çoğulculuk ve siyasi katılımı teşvik edilir. Bu da demokratik rejimlerin daha dinamik ve kapsayıcı olmasına imkân tanır.

Düzenli ve dönemsel seçimler, demokrasinin işlerliğini ve sürdürülebilirliğini sağlayan temel mekanizmalardan biridir. Bu ilke, seçmenlere düzenli olarak yönetim üzerinde denetim imkânı tanır, siyasi istikrarı destekler ve temsilcilerin hesap verebilirliğini pekiştirir. Dolayısıyla, demokratik sistemlerin uzun vadede etkin ve adil bir şekilde işlemesi için vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilir.

3.1.9. Hukuki Denetim İlkesi

Bu ilke, seçim sürecinde yapılan işlemlerin ve alınan kararların bağımsız ve tarafsız yargı organları tarafından denetlenmesini ve ihtiyaç halinde düzeltilmesini öngörür. Hukuki denetimin etkin olabilmesi için yargı organlarının bağımsız ve tarafsız olması gereklidir. Yargının bağımsızlığı, siyasi baskılardan ve dış etkilere korunmasını ve tarafsız hareket etmesini sağlar. Seçim sürecini düzenleyen yasa ve yönetmelikler; açık, anlaşılır ve her türlü hukuki belirsizliği ortadan kaldıracak kapasiteye sahip şekilde düzenlenmelidir. Bu sayede, hukuki denetim sürecinde uygulanacak kurallar net ve ileriye dönük öngörülerini destekleyecek şekilde

belirlenmiş olur. Seçim sürecinde yapılan usulsüzlükler, yolsuzluklar veya hukuka aykırı işlemler, yargı organlarınca hızlı ve etkili bir şekilde tespit edilmeli ve giderilmelidir. Bu, seçim sürecine olan güveni artırır. Seçmenlerin, adayların ve siyasi partilerin, seçim sürecinde gözlemledikleri veya şüpheye düştükleri hukuka aykırılıklara karşı yargıya başvurma hakkı olmalıdır. Özellikle itiraz ve şikâyet mekanizmalarının açık ve erişilebilir olması çok önemlidir. Seçim sürecinde ortaya çıkan hukuki sorunlar olabildiğince hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmalıdır⁴⁹. Uzun süren hukuki süreçler, seçimin meşruiyetine zarar verebilir ve siyasi istikrarsızlığa yol açabilir. Seçim sonuçlarının açıklanması, sayımı ve tasdiki süreçlerinde yargı denetimi, sonuçların şeffaf ve güvenilir bir şekilde belirlenmesini sağlar. Bu, özellikle seçim sonuçlarına itiraz edilmesi durumunda büyük önem arz eder. Yargı organlarının seçim sürecinde aldıkları kararların eşitlik ve adalet ilkelerine uygun olması gerekir. Seçimle ilgili tüm tarafların, hukuki süreçlerde eşit muamele görmesi sağlanmalıdır. Hukuki denetim sürecinde alınan kararlar ve yürütülen işlemler hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi, seçim sürecinin şeffaflığı açısından önemlidir. Bu, halkın seçim süreçlerine olan güvenini pekiştirir. İhtilafların çözümü için sadece mahkemeler değil, bazen seçimle ilgili ihtisaslaşmış tahkim organları da devreye girebilir. Bu tür mekanizmalar, seçimle ilgili öngörülemeyen ve çok özel şikâyetlerin hızlıca ele alınmasına yardımcı olabilir. Hukuki denetim, demokratik sistemlerin temel prensiplerinden biridir ve seçim süreçlerinin adil, şeffaf ve meşru bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar. Etkin bir hukuki denetim mekanizması, seçimlerdeki olası hukuka aykırılıkların önlenmesi ve düzeltilmesi açısından hayati

⁴⁹ D. Sisk Timothy, *Elections, Electoral Systems and Party Systems*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance, International IDEA, 2017; Azeen Kiani ve Hossein, Sartipi, "Functions Of Election In A Democratic System", *International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies*, Cilt 2, Sayı 9, 2016, s. 20-35; Vedat Yılmaz, ve Cüneyt Telsaç, Authority And Bureaucracy From Weber's Perspective. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 34, 2021, s.42-52.

öneme sahiptir. Bu da seçim sonuçlarına olan güveni artırır ve demokratik sürecin sağlıklı işlemesine katkıda bulunur⁵⁰.

3.1.9.1. Hukuki Denetim İlkesinin Demokrasi Üzerinden Değerlendirilmesi

Hukuki denetim, seçim sürecinde demokrasinin işleyişine önemli katkılarda bulunan temel unsurlardan biridir. Hukuki denetim sayesinde seçimlerin adil, şeffaf ve meşru bir şekilde gerçekleştirildiği garanti altına alınır ve halkın yönetime olan güveni pekiştirilir. Demokrasi ve hukuki denetim arasındaki ilişki, demokratik süreçlerin sağlıklı bir şekilde işlemesini ve siyasi istikrarın korunmasını sağlar. Hukuki denetim, seçim sürecinde adalet ve eşitlik ilkelerinin korunmasını sağlar. Tüm adaylar ve partiler eşit şartlarda yarışır ve seçmenlerin oyları doğru bir şekilde sayılır. Seçim sürecinde yapılan tüm işlemlerin ve alınan kararların hukuk çerçevesinde gerçekleştirildiğini denetler. Hukuka aykırı eylem ve işlemler tespit edilip düzeltilir, bu da seçimlerin meşruiyetini artırır. Hukuki denetim, seçim sürecinin şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlar. Kamuoyunun seçim süreçlerine olan güvenini artırır ve sonuçların kabul edilebilirliğini geliştirir. Seçmenlere, adaylara ve siyasi partilere seçim süreçlerinde karşılaştıkları hukuka aykırılıklar için başvuru mekanizmaları sunar. İtiraz ve şikâyet haklarının olması, yönetim üzerindeki denetimi pekiştirir ve demokratik katılımı teşvik eder. Hukuki denetim, seçimlerin belirli aralıklarla ve düzenli olarak yapılmasını garanti altına alır. Seçimlerin zamanında gerçekleştirilmesi, siyasi istikrarı destekler ve demokratik süreçlerin sürdürülebilirliğini sağlar. Seçim sürecinde görev alan kişi ve kurumlar, yaptıkları işlemlerden hukuki denetim mekanizmaları aracılığıyla hesap verebilir olurlar. Bu durum, şeffaf yönetim ilkesini güçlendirir ve demokratik normların uygulanmasını sağlar. Seçimle ilgili ortaya çıkan anlaşmazlıklar, hukuki denetim aracılığıyla çözülür.

⁵⁰ Nohlen ve Stöver, *op. cit.*; Richard S. Katz, *Democracy and Elections*, Oxford University Press, USA, 1997; Pipa Norris, *Why Elections Fail*, Cambridge University Press, 2015.

Bu sayede siyasi gerginliklerin önüne geçilir ve toplumda huzur ve güven ortamı sağlanır. Hukuki denetim, seçim sürecindeki hataların ve eksikliklerinin düzeltilmesi ve gelecek seçimlerde tekrarlanmaması için gerekli önlemlerin alınmasını sağlar. Bu, seçim süreçlerinin kalitesinin sürekli olarak iyileştirilmesine katkıda bulunur.

Seçim sürecinde hukuki denetim, demokrasinin kalitesini ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkiler. Yargı organlarının bağımsız ve tarafsız bir şekilde görev yapması, seçimlerin adil ve şeffaf bir ortamda gerçekleşmesini temin eder. Bu mekanizmalar, halkın seçim sonuçlarına ve dolayısıyla demokratik yönetime olan güvenini pekiştirir. Hukuki denetim, demokratik sistemlerin sağlıklı ve etkili bir şekilde işlemesi için vazgeçilmez bir unsurdur.

4. SONUÇ

Demokrasi ve seçim hukuku birbirine sıkı sıkıya bağlı kavramlardır. Demokrasi, bir ülkede halkın karar alma süreçlerine katılımını ve hükümetin halkın iradesine göre yönetilmesini öngörür. Ancak demokrasinin gerçekleşebilmesi için halkın etkin bir şekilde katılımı ve sesinin duyulması gereklidir. Bir ülkede gerçek demokrasi ancak halkın etkin katılımı ile mümkündür. Bu katılım, çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Seçimler bu açıdan halkın oy kullanarak değerlendirme yapabileceği en önemli etkinliktir. Seçimlere katılım, hükümet politikalarının belirlenmesinde ve yönetilmesinde oldukça önemlidir. Demokrasi, halkın kendi yönetimlerini seçme ve yönetimde söz sahibi olma hakkını ifade eder. Ancak bu hak, halkın etkin bir şekilde katılmadığı bir süreçte gerçekleşemez. Bu nedenle seçimlere katılım, demokrasinin işleyişindeki temel unsurlardan biridir.

Demokratik bir toplumda seçimler, hukukun temelini oluşturan unsurlardan biridir. Seçimler, yasal düzenlemelerle düzenlenmiş adil, açık ve şeffaf bir süreçte yapılmalıdır. Seçimlerin düzenlenmesi ve sonuçların kabul edilmesi, güçlü bir hükümetin ve temsil gücü olan demokratik kurumların meşruiyetini sağlar. Seçimlerin düzenlenmesinde kullanılan prosedürler, siyasi partilerin ve adayların haklarının korunmasını ve yüksek katılım oranı sağlanmasını

amaçlamaktadır. Daha fazla katılım, temsil edilen toplumun daha fazla yansıtılmasını ve sonuçların daha geniş bir kabul görmesini sağlar.

Seçim hukuku, seçime katılan tüm tarafların haklarını ve sorumluluklarını düzenler ve siyasi partilerin ve adayların mağduriyetinin önüne geçmek amacıyla çeşitli önlemler alır. Seçim hukuku; oy pusulası tasarımı, oy verme yerleri, seçim kampanyaları, oy kullanımı gibi birçok konuda yönetmelikler, yasalar ve kurallar içerir. Seçim hukuku sadece adil bir seçim sağlamakla kalmaz, aynı zamanda seçim sonuçlarına da meşruiyet kazandırır. Meşruiyet, bir hükümetin veya liderin sahip olduğu yasal ve yasal olmayan güç kaynaklarının toplum tarafından kabul edilebilirliği anlamına gelir. Bu açıdan, meşruiyetiz bir yönetim, yönetilenlerin hoşnutsuzluğuna neden olabilir ve hükümetin kararlarına karşı direnç oluşabilir. Seçimler, toplumun seçim sonuçlarına genellikle yüksek bir kabul oranı sağladığından, meşruiyetin temel unsuru olan toplumsal kabulün sağlanmasına yardımcı olur. Seçim etkinliğine katılımın kolaylaştırılması ve olası katılım engellerin ortadan kaldırılması da ayrıca önemli bir konudur. Bu bakımından gereken tüm kolaylaştırıcı tedbirler seçim hukuku kapsamında alınmalıdır.

Makalede incelenen veriler ve elde edilen bulgular üzerinden genel bir değerlendirme yapıldığında: Seçim hukuku ilkelerinin, demokratik yönetimlerin meşruiyetinin koruması ve halkın iradesinin tam anlamıyla yansıtılması açısından çok önemli bir role sahip olduğudur. Seçim hukuku, söz konusu ilkelerin uygulanmasını sağlayarak, demokratik süreçlerin adil, eşit ve güvenilir bir şekilde tecelli etmesini sağlar. Seçim sonuçlarına olan güveni artırır ve demokrasinin istikrarını korur. Seçim hukuku, demokratik seçimlerin temel yapı taşlarını oluşturur ve seçim süreçlerinin herhangi bir hile, yolsuzluk veya adaletsizlikten uzak olmasını sağlar.

Araştırmacılara not: Gelecek çalışmalar açısından, seçim hukuku ilkelerinin evrensel etik değerler açısından incelenmesi ve bu değerlerin seçim hukuku tarihinde ne tür bir etki yarattığı konusu oldukça zihin açıcı bir konu olabilir.

BİBLİYOGRAFYA

- Anglin, Douglas G., “International Election Monitoring: The African Experience”, *African Affairs*, Cilt 97, Sayı 389, 1998, s. 471-495.
- Barber, Benjamin, *Strong Democracy*, Berkeley, University of California Press, 1984.
- Benaloh, Josh ve Tuinstra, Dwight, “Receipt-Free Secret-Ballot Elections”, *Proceedings Of The Twenty-Sixth Annual Acm Symposium On Theory Of Computing*, 1994, s. 544-553.
- Bennett, Colin, “The Politics Of Privacy And The Privacy Of Politics: Parties, Elections And Voter Surveillance In Western Democracies”, *First Monday*, Cilt 18, Sayı 8, 2013.
- Bennett, Colin, “Data Driven Elections and Political Parties in Canada: Privacy Implications, Privacy Policies and Privacy Obligations”, *Canadian Journal of Law and Information Technology*, *Forthcoming*, Cilt 16, Sayı 2, 2018, s. 195-226.
- Briffault, Richard, “Public Funding And Democratic Elections”, *U. Pa. L. Rev.*, Cilt 148, 1999, s. 563-590.
- Briffault, Richard, “Election Law Localism and Democracy”, *NCL Rev.*, Cilt 100, s. 1421-1468.
- Bueno de Mesquita, Bruce ve Downs, George W., “Development and Democracy”, *Foreign Affairs*, Cilt 84, Sayı 5, 2005, s. 77-86.
- Castoriadis, Cornelius, “Democracy As Procedure And Democracy As Regime”, *Constellations*, Cilt 4, Sayı 1, 1997, s. 1-18.
- Courtney, John C. *Elections*, UBC Press, 2005.
- Cramer, Ronald, et al., “Multi-Authority Secret-Ballot Elections With Linear Work”, *International Conference on the Theory and Applications of Cryptographic Techniques*, 1996, s. 72-83.
- Dahl, Robert A., *Democracy and Its Critics*. Yale University Press, 2008.

- Dahlerup, Drude, “Electoral Gender Quotas: Between Equality Of Opportunity And Equality Of Result”, *Representation*, Cilt 43, Sayı 2, 2007, s. 73-92.
- Deutsch, Herb, “Public Opinion’s Influence on Voting System Technology”, *Computer*, Cilt 38, Sayı 3, 2005, s. 93-95.
- Diamond, Larry ve Morlino, Leonardo, “The Quality Of Democracy: An Overview”, *Journal of Democracy*, Cilt 15, Sayı 4, 2004, s. 20-31.
- Diamond, Larry ve Myers, Ramon H., *Elections And Democracy In Greater China*, Oxford, 2001.
- Douglas, Joshua A., “The Procedure of Election Law in Federal Courts”, *Utah Law Review*, Cilt 2011, Sayı 2, 2011, s.443-488.
- Dubois, Philip L., “Accountability, Independence, And The Selection Of State Judges: The Role Of Popular Judicial Elections”, *SMU Law Review*, Cilt 40, Sayı 6, 1987, s. 31-52.
- Duncan, Graeme ve Lukes, Steven, “The New Democracy”, *Political Studies*, Cilt 11, Sayı 2, 1963, s. 156-177.
- Dundas, Carl W., “Transparency In Organizing Elections”, *The Round Table*, Cilt 83, Sayı 329, 1994, s.61-75.
- Dworkin, Ronald, “What Is Equality-Part 4: Political Equality”, *USFL Review*, Cilt 22, 1987, s. 1-30.
- Elklit, Jorgen ve Svensson, Palle, “What Makes Elections Free And Fair?” *Journal of Democracy*, Cilt 8, Sayı 3, 1997, s. 32-46.
- Ersson, Svante ve Lane, Jan Erik, *Democracy: A Comparative Approach*, Routledge, 2013.
- Foley, Edward B., “Equal-Dollars-Per-Voter: A Constitutional Principle Of Campaign Finance”, *Colum. Law Review*, Cilt 94, 1994, s.1204-1206.
- Foley, Edward B., “Election Law and the Roberts Court”, *Ohio State Law Journal*, Cilt 68, Sayı 3, 2007, s.733-742
- Foley, Edward B., “Due Process, Fair Play, and Excessive Partisanship: A New Principle for Judicial Review of Election

Laws”, *The University of Chicago Law Review*, Cilt 84, Sayı 2, 2017, s. 655-756.

Fox, Gregory H., “The Right To Political Participation In International Law”, *Proceedings of the ASIL Annual Meeting*, Cilt 86, 1992, s. 249-253.

Franck, Thomas M., “The Emerging Right To Democratic Governance”, *American Journal of International Law*, Cilt 86, Sayı 1, 1992, s. 46-91.

Gardner, James A., “The Dignity of Voters – A Dissent”, *University of Miami Law Review*, Cilt 64, 2010, s.435-463.

Gardner, James A., “Election Law As Applied Democratic Theory”, *Louis ULJ*, Cilt 56, 2011, s.689-699.

Gardner, James A., “Election Law and Democratic Theory”. *University at Buffalo School of Law Legal Studies Research Paper No. 2022-001*, 2022.

Gardner, James A., *Comparative Election Law*, Edward Elgar Publishing, 2022.

Gardner, James A. ve Charles, G. Uriel, *Election Law In The American Political System*, Aspen Publishing, 3. Baskı, 2023.

Gerken, Heather K., “Lost in the Political Thicket: The Court, Election Law, and the Doctrinal Interregnum”, *University of Pennsylvania Law Review*, Cilt 153, 2004, s. 503.

Goodman, Chambers C., “The Devolution of Democratic Citizenship”, *Cornell Journal of Law and Public Policy*, Cilt 30, Sayı 4, 2021, s.671-713.

Goodwin-Gill, Guy S., *Free and Fair Elections*, Inter-Parliamentary Union, 2006.

Habermas, Jürgen, *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*, Translated by William Rehg. Cambridge, Mass., MIT Press, 1996.

Hasen, Richard, *The Supreme Court And Election Law: Judging Equality From Baker v. Carr to Bush v. Gore*. NYU Press, 2003.

- Hasen, Richard L., “Introduction: Developments in Election Law”, *Loyola Los Angeles Law Review*, Cilt 42, Sayı 3, 2008, s. 565.
- Hazan, Reuven Y. ve Rahat, Gideon, *Democracy Within Parties: Candidate Selection Methods And Their Political Consequences*, OUP Oxford, 2010.
- Hermansson, Jorgen, “The Election System”, in Editors: Jon Pierre, *The Oxford Handbook of Swedish Politics*, 2016, s.103-114.
- Hermet, Guy, “State-Controlled Elections: A Framework”, in Editors: Guy Hermet, Richard Rose, Alain Rouquie, *Elections Without Choice*, Springer, 1978, s. 1-18.
- Hibbing, John R. ve Theiss-Morse, Elizabeth, *Stealth Democracy: Americans' Beliefs About How Government Should Work*, Cambridge University Press, 2002.
- Huefner, Steven F., “Just How Settled Are the Legal Principles that Control Election Disputes?”, Cilt 8, Sayı 3, *Election Law Journal*, 2009, s. 233-237.
- Huefner, Steven ve Foley, Edward B., “The Judicialization of Politics: The Challenge of the ALI Principles of Election Law Project”, *Brooklyn Law Review*, Cilt 79, Sayı 2, 2014, s. 551-578.
- Hyde, Susan D., ve Marinov, Nikolay, “Which Elections Can Be Lost?”, *Political Analysis*, Cilt 20, Sayı 2, 2012, s. 191-210.
- Juang, Wen S. ve Lei, Chin L., “A Collision-Free Secret Ballot Protocol For Computerized General Elections”, *Computers & Security*, Cilt 15, Sayı 4, 1996, s. 339-348.
- Judge, Elizabeth F. ve Pal, Michael, “Voter Privacy And Big-Data Elections”, *Osgoode Hall Law Journal*, Cilt 58, Sayı 1, 2021, s. 1-55
- Just, Marion, “A Theme Of Equality In Campaigns And Elections”, *PS: Political Science & Politics*, Cilt 38, Sayı 1, 2005, s.57-65.

- Kafaliya, Anand B., *Democracy and Election Laws*, Deep and Deep Publications, 2003.
- Kalvet, Tarmo, “Management of Technology: The Case of e-Voting in Estonia”, *IEEE International Conference on Computer Technology and Development*, 2009, s. 512-515.
- Kang, Michael S., *To Here from Theory in Election Law*, Princeton University Press, 2008.
- Katz, Richard S., *Democracy and Elections*, Oxford University Press, USA, 1997.
- Keyssar, Alexander, *The Right to Vote: The Contested History of Democracy in the United States*, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 2000.
- Kiani, Azeen ve Sartipi, Hossein, “Functions Of Election In A Democratic System”, *International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies*, Cilt 2, Sayı 9, 2016, s. 20-35.
- Lau, Richard R. ve Redlawsk, David P., *How Voters Decide: Information Processing In Election Campaigns*, Cambridge University Press, 2006.
- Lécuyer, Yannick, *The Right To Free Elections*, Council of Europe, 2014.
- Lindberg, Staffan I., *Democracy and Elections in Africa*, JHU Press, 2006.
- Manin, Bernard, Przeworski, Adam ve Stokes, Susan, *Democracy, Accountability, and Representation*, Cambridge University Press, 1999.
- Massicotte, Louis, Blais, Andre ve Yoshinaka, Antonie, *Establishing The Rules Of The Game: Election Laws In Democracies*, University of Toronto Press, 2004.
- Merloe, Patrick, “Human Rights: The Basis For Inclusiveness, Transparency, Accountability And Public Confidence In Elections”, *International principles for democratic elections*. Washington, DC: Sandler, Reiff, and Young, 2009.

- Misk, Jonathan, “Standardizing the Principles of International Election Observation”, *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, Cilt 43, Sayı 3, 2010, s. 763-821.
- Morlino, Leonardo, “What is a ‘Good’ Democracy?”, *Democratization*, Cilt 11, Sayı 5, 2004, s. 10-32.
- Mounk, Yascha, *The People vs. Democracy: Why Our Freedom Is In Danger And How To Save It*, Harvard University Press, 2018.
- Munck, Gerardo L., “What is Democracy? A Reconceptualization Of The Quality Democracy”, *Democratization*, Cilt 23, Sayı 1, 2016, s. 1-26.
- Musin, K. S., International legal regulation of elections. *Bulletin of the Karaganda university Law series*, Cilt 89, Sayı 1, 2018, s. 8-14.
- Nagle, John C., “The Appearance of Election Law”. *J. Legis.*, Cilt 31, 2004, s. 37-44.
- Nancy, Jean L., *The Truth of Democracy*, Fordham Univ. Press, 2010.
- Neubauer, Deana E., “Some Conditions of Democracy”, *American Political Science Review*, Cilt 61, Sayı 4, 1967, s. 1002-1009.
- Neuborne, Burt, “Making the Law Safe for Democracy: A Review of the Law of Democracy Etc”, *Michigan Law Review*, Cilt 97, Sayı 6, 1998, s. 1578-1595.
- Nohlen, Dieter ve Stöver, Philip, *Elections in Europe*, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG., 2010.
- Norris, Pipa, *Why Elections Fail*, Cambridge University Press, 2015.
- Norris, Pipa, Frank, Rihard W., ve Coma, Ferran M., *Contentious Elections*, New York, Routledge, 2015.
- O'Donnell, Gulliermo A., “Horizontal Accountability In New Democracies”, *Journal of Democracy*, Cilt 9, Sayı 3, 1998, s. 112-126.
- Pateman, Carole, *Participation and Democratic Theory*, Cambridge University Press, 1970.

- Pildes, Richard H., "Elections", *NYU School of Law, Public Law Research Paper No. 12-63*, 2012.
- Post, Robert, "Democracy and Equality", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Cilt 603, Sayı 1, 2006, s. 24-36.
- Powell Jr, G. Bingham ve Vanberg, Georg S., "Election Laws, Disproportionality And Median Correspondence: Implications For Two Visions Of Democracy", *British Journal of Political Science*, Cilt 30, Sayı 3, 2020, s. 383-411.
- Powell, G. Bingham, *Elections as Instruments of Democracy*. New Haven, Yale University Press, 2000.
- Przeworski, Adam, *Why Bother With Elections*. John Wiley & Sons, 2018.
- Ross, Alf, *Why Democracy*. Harvard University Press, 1952.
- Rubinstein, Amnon ve Roznai, Yaniv, "The Right to a Genuine Electoral Democracy", *Minnesota Journal of International Law*, Cilt 27, Sayı 1, 2018, s. 143-177.
- Schleicher, David, "The Boundary Problem and the Changing Case Against Deference in Election Law Cases: Lessons from Local Government Law", *Election Law Journal*, Cilt 15, Sayı 3, 2016, s. 247-262.
- Schmitter, Philippe C., ve Karl, Terry L., "What Democracy is... and is not", *Journal of Democracy*, Cilt 2, Sayı 3, 1991, s. 75-88.
- Schultz, David, *Election Law And Democratic Theory*, Routledge, 2016.
- Schultz, David, *Routledge Handbook of Election Law*, Routledge, 2022.
- Schumpeter, Joseph, *Capitalism, Socialism, and Democracy*, New York, Harper, 1950
- Sellers, Joshua S., "Election Law And White Identity Politics", *Fordham Law Review*, Cilt 87, Sayı 4, 2018, s. 1515-1576.

- Shapiro, Ian, *The State of Democratic Theory*, Princeton, Princeton University Press, 2003.
- Shcharansky, Natan ve Dermer, Ron, *The Case For Democracy*, Public Affairs, 2004.
- Simpser, Alberto, *Why Governments And Parties Manipulate Elections: Theory, Practice and Implications*, Cambridge University Press, 2013
- Smith, Rogers, *Civic Ideals*, New Haven: Yale University Press, 1997.
- Stasavage, David, *The Decline and Rise of Democracy*, Princeton: Princeton University Press, 2020.
- Stephanopoulos, Nicholas, “Elections and Alignment”, *Columbia Law Review*, Cilt 114, 2014, s. 283-366.
- Stiglitz, Joseph E., “On Liberty, The Right To Know, And Public Discourse: The Role Of Transparency In Public Life”, in Editor: Ha-Joon Chang, *The Rebel Within*, s. 1-32.
- Still, Jonathan W., “Political Equality And Election Systems”, *Ethics*, Cilt 91, Sayı 3, 1981, s.375-394.
- Telsaç, Cüneyt, “(Letter to the Editor) Kadir Caner DOĞAN’ın “Jürgen Habermas’ta Katılım, Demokrasi Ve Meşruiyet Kavramları: Ombudsman Yönetişimi Üzerine Düşünmek” Adlı Makalesine Cevaben”, *Social Sciences Studies Journal*, Cilt 8, Sayı 97, 2022, s. 1405-1408.
- Telsaç, Cüneyt, “Kamu Yönetimi ve Etik”, in Editörler: Bekir Parlak et al. *Kamu Yönetimi ve Etik*, Astana Yayınları, 2023.
- Telsaç, Cüneyt, “Yerel Yönetimlerde Özerkleşmenin Seçim Sürecine Etkileri”, in Editör: Fatih Güler, *Türkiye’de Yerel Seçimler*, Nobel Yayınları, 2023.
- Thompson, Dennis F., *Just Elections: Creating A Fair Electoral Process In The United States*, University of Chicago Press, 2002.
- Timothy, D. Sisk, *Elections, Electoral Systems and Party Systems*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance, International IDEA, 2017.

- Tokaji, Daniel P., “Leave It to the Lower Courts: On Judicial Intervention in Election Administration”, *Ohio State Law Journal*, Cilt 68, 2007, s. 1065-1096.
- Tolbert, Caroline J., Donovan, Todd ve Bowler, Shaun, *Election Law And Rules For Using Initiatives*, 1998
- Van Reybrouck, David, *Against Elections*, Seven Stories Press, 2018.
- Watt, Bob, *UK Election Law: A Critical Examination*, Routledge-Cavendish, 2020.
- Yılmaz, Vedat ve Telsaç, Cüneyt, “Yerel Yönetimler ve Katılım”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 40, 2021, s. 235-254.
- Yılmaz, Vedat ve Telsaç, Cüneyt, Authority And Bureaucracy From Weber's Perspective. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 34, 2021, s.42-52.
- Yılmaz, Vedat ve Telsaç, Cüneyt, “Etik” in *Yönetim Bilimleri Ansiklopedisi*, Nobel Akademik, 2022.
- Yılmaz, Vedat ve Telsaç, Cüneyt, “Türkiye’de Yerel Özerklik ve Katılım Tartışmaları”, in Editör: Aziz Belli, Abdullah Aydın ve Ahmet Tunç, *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler Ve Yerel Siyaset Tartışmaları*, Orion Akademik, 3-35, 2022.
- Young, Iris M., *Inclusion and Democracy*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
- Young, John H., *International Election Principles: Democracy & The Rule Of Law*, American Bar Association, 12. Baskı, 2009.